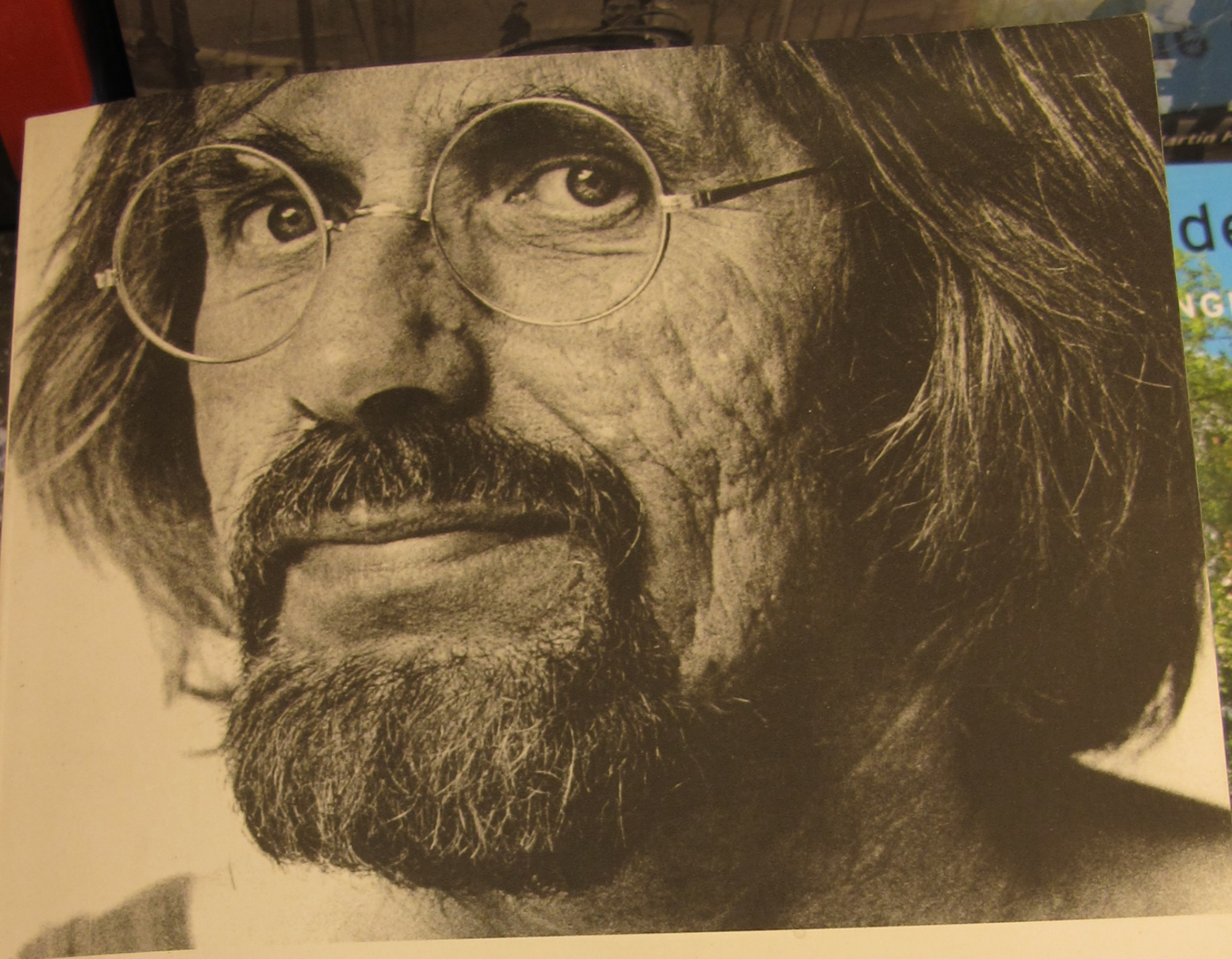

Op maandag 30 november 1959 werd Jan Elburg veertig: zijn eerste cruciale kroonjaar. Hij wilde dat niet op de dag zelf vieren, maar op de zaterdagavond die eraan voorafging. Ongelukkigerwijs werd hij die avond ook in Hilversum verwacht in de kantine van Steendrukkerij De Jong. Dit was een bedrijf dat zich sinds enkele jaren richtte op modern vormgegeven publicaties waarbij de drukker samenwerkte met literatoren en kunstenaars. Elburg had de tekst geschreven voor de uitgave *Sonsbeek Paviljoen* door Gerrit Rietveld (1956), die was vormgegeven door Charles Jonhans. Nu werd er een tentoonstelling geopend van de schilder Wim Strijbosch, een collega op het IVKNO, en Elburg zou een toespraak houden. Hij loste dit dilemma op door de toespraak op de band te zetten en terwijl aan de Herengracht het verjaardagsfeest begon, luisterden aan de 's-Gravelandseweg in Hilversum de aanwezigen een kwartier lang (aanvankelijk in volledige duisternis) naar zijn stem. Hij pleitte voor een nieuwe manier van kijken die niet naar betekenis en uitleg vroeg, maar vrij van de traditionele vooroordelen over vormen of voorstellingen de visuele ervaring accepteerde. Het stuk werd onder de titel 'Een mens schildert met zijn handen' niet lang daarna in *Podium* gepubliceerd.

In het begin van 1960 publiceerde Jan Elburg het boekje *Praatjes kijken* met vierenveertig heel korte verhalen en onder de titel 'Ijlgoed' nog een tiental aforistische notities. Het zijn stukjes die hun absurdistische humor ontleen aan de taal, aan woorden en klankspelingen en meerduidigheid ('Alles in Wonderland' is een titel), maar die ook allerlei visuele surrealistische voorstellingen geven. Elburg noemde ze zelf 'geschreven cartoons'. Het boekje herinnert aan *Un certain Plume* van Henri Michaux uit 1930, maar ook aan vergelijkbaar werk van Hans Andreus, Remco Campert en Harry Mulisch, al hebben bij hen het absurdisme en de humor meer op situaties betrekking.⁷² Elburg richt die behalve op de taal ook op zichzelf. Het boekje opent met het verhaal 'Hand', dat aldus begint:

Bij mijn kennissen ben ik niet meer zo welkom als voorheen. Het wordt te erg met mij. Hun schilderijen verschieten van kleur wanneer ik er naar kijk; als ik hun boeken lees, worden de bladzijden wit. Van vensters wier uitzicht ik vroeger met enkele welgekozen woorden kon prijzen, barsten nu de rui-

Jan van der Vegt

De man met de drietand

Leven en werken van

Jan G. Elburg

1919-1992

M

Meulenhoff